

Sygn. akt I ACa 226/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 czerwca 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Dorota Markiewicz

Sędziowie: Małgorzata Sławińska (spr.)

Joanna Wiśniewska-Sadowska

po rozpoznaniu w dniu 29 czerwca 2020 r. w Warszawie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa A. C.

przeciwko Skarbowi Państwa – Prezesowi Głównego Urzędu (...)

zastępowanemu przez Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 3 grudnia 2018 r., sygn. akt I C145/18

I. oddala apelację,

II. zasądza od Skarbu Państwa – Prezesa Głównego Urzędu (...) na rzecz A. C. kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Joanna Wiśniewska-Sadowska Dorota Markiewicz Małgorzata Sławińska

Sygn. akt I ACa 226/19

UZASADNIENIE

W dniu 29 stycznia 2018 r. A. C. wniósł o zasądzenie na jego rzecz od Skarbu Państwa – Prezesa Głównego Urzędu (...) kwoty 81 681,20 zł wraz z odsetkami od poszczególnych kwot częściowych i dat według wyliczenia zawartego w pozwie, a także zasądzenie kosztów procesu.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego.

Wyrokiem z dnia 3 grudnia 2018 r. w sprawie o sygn. akt I C 145/18 Sąd Okręgowy w Warszawie:

1. zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 73 804,80 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwot:

- 38 681,63 zł od dnia 19 października 2016 r. do dnia zapłaty,

- 23 318,37 zł od dnia 15 listopada 2016 r. do dnia zapłaty,

- 8 000 zł od dnia 14 stycznia 2017 r. do dnia zapłaty,

- 3 804,80 zł od dnia 15 lutego 2017 r. do dnia zapłaty,

2. oddalił powództwo w pozostałym zakresie,

3. zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 8 011,80 zł tytułem kosztów procesu.

Sąd Okręgowy ustalił, że: A. C. prowadzi działalność gospodarczą pod firmą (...) w zakresie sprzątnięcia budynków i obiektów przemysłowych. W dniu 29 lipca 2014 r. A. C. oraz Główny Urząd (...) zawarli umowę na wykonanie usługi sprzątnięcia siedziby (...) w W. oraz przylegającego do niej terenu zewnętrznego. Zgodnie z § 2 ust. 2 pkt 1-2 umowy A. C. zobowiązany był do zagwarantowania obecności trzech pracowników oraz na terenie zewnętrznym: w okresie wiosna-jesień (15 marca - 14 listopada) jednego pracownika i w okresie zimowym (15 listopada - 14 marca) dwóch pracowników. Zgodnie z § 9 ust. 1 umowy miała ona być realizowana od 1 sierpnia 2014 r. do 30 czerwca 2017 r. W § 9 ust. 2 pkt 1 i 2 umowy wskazano, że A. C. miał przystąpić do wykonywania przedmiotu umowy: w zakresie sprzątnięcia siedziby (...) nie wcześniej niż od 2 stycznia 2015 r.; w zakresie sprzątnięcia terenu zewnętrznego nie wcześniej niż od 1 sierpnia 2014 r. W § 13 ust. 1-4 umowy ustalono, że wśród osób bezpośrednio uczestniczących w wykonywaniu przedmiotu umowy zostaną zatrudnione minimum dwie osoby bezrobotne skierowane z urzędu pracy lub na podstawie właściwego dokumentu kierującego bezrobotnego do pracodawcy, wystawionego przez organ zajmujący się realizacją zadań z zakresu rynku pracy. Zatrudnienie tych osób miało trwać nieprzerwanie przez cały okres trwania umowy, przy czym zatrudnienie ich miało nastąpić w terminie 20 dni roboczych od dnia zawarcia umowy. (...) zastrzegł prawo do kontroli spełniania powyższego wymagania, a na jego żądanie A. C. miał obowiązek przedkładania dokumentów poświadczających status osób zatrudnionych i udokumentować fakt ich zatrudnienia. Za każdy miesiąc rozliczeniowy, w którym z winy A. C. nie zostali zatrudnieni w sposób nieprzerwany bezrobotni, (...) miał obowiązek obciążyć A. C. karą umowną w wysokości 2 000 zł za każdego niezatrudnionego bezrobotnego. Koordynatorem wykonania umowy po stronie (...) była B. S.. Tzw. klauzula społeczna obejmowała osoby skierowane do sprzątnięcia wewnątrz siedziby (...).

W dniach 12 stycznia 2015 r. i 12 lutego 2015 r. Urząd Pracy (...) W. opublikował w ogólnodostępnym systemie ofertowym oferty pracy dla osób bezrobotnych, złożonych przez A. C.. Oferty obejmowały 6 stanowisk dla sprzątaczek i 15 stanowisk dla osób do sprzątnięcia biur, osiedli, bloków i terenów zewnętrznych. Rekrutacja była prowadzona w trybie otwartym – osoby zainteresowane podjęciem pracy kontaktowały się z A. C. bezpośrednio, bez pośrednictwa urzędu pracy. Jedną osobę skierowano pisemnie do pracy.

E. B. została uznana z dniem 15 stycznia 2015 r. za osobę bezrobotną i skierowana przez Urząd Pracy (...) W. do pracy w przedsiębiorstwie (...). A. C. zawarł z E. B. w dniu 21 stycznia 2015 r. umowę o pracę. A. S. została uznana za osobę bezrobotną w okresie od 11 września 2013 r. do 23 listopada 2014 r. A. C. zawarł z A. S. w dniu 7 listopada 2014 r. umowę o pracę. Została zwolniona przez A. C. z powodu zgłaszanych przez (...) wątpliwości co do jej statusu osoby bezrobotnej.

A. C. w dniach 30 czerwca 2015 r., 21 grudnia 2015 r. oraz 30 czerwca 2016 r., oświadczał uprawnionemu pracownikowi (...), że zatrudnia osoby bezrobotne skierowane z urzędu pracy – E. B. i A. S..

W wyniku kontroli realizacji umowy w dniu 22 lipca 2016 r. pracownik (...) stwierdził nieprawidłowości poprzez brak dokumentów potwierdzających zgłoszenie przez A. C. do urzędu pracy ofert pracy na zatrudnienie dwóch osób bezrobotnych i brak skierowań dwóch bezrobotnych osób z urzędu pracy. W piśmie z 28 lipca 2016 r. A. C. stwierdził, że przedstawiano dokumenty, z których wynikała realizacja powyższych wymogów. W piśmie z 1 sierpnia 2018 r. (...) naliczył karę umowną za lipiec 2016 r. i zastrzegł prawo naliczania kar umownych za kolejne miesiące.

E. S. została skierowana przez Urząd Pracy (...) W. do pracy w przedsiębiorstwie (...) 13 września 2016 r., natomiast J. S. (2) 12 września 2016 r. Pismami z 26 października 2016 r. i 16 listopada 2016 r. A. C. poinformował (...) o ich zatrudnieniu.

Pismem z 21 października 2016 r. A. C. wezwał (...) do zapłaty kwoty 38 681,63 zł za fakturę nr (...). Pismem z 14 listopada 2016 r. A. C. wezwał (...) do zapłaty kwoty 38 681,63 zł za fakturę nr (...) oraz kwoty 23 318,37 zł za fakturę nr (...). W dniu 30 grudnia 2016 r. A. C. wystawił fakturę nr (...) na kwotę 39 805,16 zł, a w dniu 31 stycznia 2017 r. nr (...) na kwotę 39 805,16 zł.

Notą księgową nr (...) z 25 lipca 2016 r., skorygowaną notą księgową nr (...) z 30 września 2016 r., (...) obciążył A. C. kwotą 58 000 zł z tytułu kary umownej, zaś notą księgową nr (...) z 2 sierpnia 2016 r., skorygowaną notą księgową nr (...) z 30 września 2016 r., kwotą 2 000 zł z tego tytułu. Pismami z 7 października 2016 r. dyrektor gabinetu prezesa (...) złożył oświadczenie o potrąceniu wierzytelności w wysokości 58 000 zł i 2 000 zł. Notą księgową nr (...) z 11 października 2016 r. (...) obciążył A. C. kwotą 2 000 zł z tytułu kary umownej. Pismem z 12 października 2016 r. dyrektor generalny (...) złożył oświadczenie o potrąceniu wierzytelności w kwocie 2 000 zł. Notą księgową nr (...) z 15 grudnia 2016 r. (...) obciążył A. C. kwotą 8 000 zł z tytułu kary umownej. Pismem z 16 grudnia 2016 r. dyrektor generalny (...) złożył oświadczenie o potrąceniu wierzytelności w kwocie 8 000 zł. Notą księgową nr (...) z 14 lutego 2017 r. (...) obciążył A. C. kwotą 3 804,80 zł z tytułu kary umownej. Pismem z 15 lutego 2017 r. dyrektor generalny (...) złożył oświadczenie o potrąceniu wierzytelności w kwocie 3 804,80 zł. Pismami z marca 2018 r. dyrektor departamentu (...) złożył oświadczenie o potrąceniu wierzytelności w wysokości 58 000 zł, 2 000 zł, 2 000 zł, 8 000 zł.

W całokształcie ustaleń faktycznych, w szczególności zaświadczeń i pism z urzędu pracy, nie budziło wątpliwości Sądu pierwszej instancji, że E. B. i A. S. były osobami bezrobotnymi. Za istotną dla rozstrzygnięcia i wiarygodną Sąd Okręgowy uznał okoliczność, że klauzula społeczna miała odnosić się do sprzątanía wewnątrz siedziby (...).

Na początku Sąd I instancji wskazał, że pomiędzy stronami było niesporne, że A. C. co do zasady wykonał zobowiązanie i należało mu się wynagrodzenie w umówionej wysokości. Dalej Sąd Okręgowy przywołał art. 498 § 1 i 2 k.c. i art. 499 k.c. Sąd Okręgowy wskazał, że oświadczenie o potrąceniu ma charakter materialnoprawny. Oświadczenie o potrąceniu, złożone przez osobę do tego nieuprawnioną, jest bezskuteczne. Po przywołaniu norm z art. 23 ust. 1 ustawy z 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz.U. z 2018 r., poz. 997) i § 1 i 2 ust. 1 i 2 obowiązującego w okresie składania oświadczeń o potrąceniu rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z 11 grudnia 2001 r. w sprawie nadania statutu Głównemu Urzędowi (...) (Dz.U. z 2001 r. Nr 148, poz. 1648), Sąd pierwszej instancji stwierdził, iż osoba składająca w imieniu (...) oświadczenie o potrąceniu, niebędąca Prezesem (...), powinna zatem wykazać, że dysponowała do tego stosownym upoważnieniem. W niniejszej sprawie pozwany nawet nie podjął próby wykazania, że osoby podpisane pod oświadczeniami posiadały takie upoważnienia. Nie mogło więc dojść do skutecznego potrącenia wierzytelności.

Niezależnie od powyższego w przekonaniu Sądu Okręgowego wiążąca strony umowa nie była jednoznaczna i zawierała sprzeczności. Umowa podlega wykładni, która ma doprowadzić do ustalenia zgodnego zamiaru stron i celu, dla którego strony ją zawarły, na co wskazuje art. 65 § 2 k.c. Sąd I instancji wskazał na § 9 ust. 2 pkt 1 i 2 umowy, zgodnie z którym rozpoczęcie realizacji przedmiotu umowy miało nastąpić w dwóch terminach: w odniesieniu do „sprzątanía wewnętrznego” nie wcześniej niż od 2 stycznia 2015 r.; w odniesieniu do „sprzątanía zewnętrznego” nie wcześniej niż od 1 sierpnia 2014 r. Zdaniem Sądu Okręgowego należało m.in. uwzględnić ustne ustalenia między stronami, tj. że klauzula społeczna odnosiła się tylko do sprzątanía wewnętrznego. W konsekwencji Sąd Okręgowy stwierdził, że umowa powinna być rozumiana w ten sposób, że dopiero od 2 stycznia 2015 r. zaktualizował się obowiązek zatrudnienia 2 osób niepełnosprawnych. Wówczas zatrudniona była już bezrobotna A. S., a 21 stycznia 2015 r. (to jest po mniej niż 20 dniach) zatrudniono bezrobotną E. B..

Następnie Sąd pierwszej instancji dokonał wykładni § 13 ust. 1 umowy, co do formy „skierowania” osoby bezrobotnej przez urząd pracy, sięgając do celu, jaki przyświeca umieszczeniu w tego rodzaju umowach tak zwanych klauzul społecznych. Sąd doszedł do przekonania, że wymaganie formalnego skierowania do pracy u powoda przez urząd

pracy byłoby stawianiem zbyt daleko idących wymagań. W ocenie Sądu Okręgowego w umowie nie przewidziano, że „skierowanie” ma mieć charakter formalnego dokumentu, a może przyjąć formę nawet dorozumianą. Skoro powód wystąpił do urzędu pracy o zamieszczenie ogłoszenia, co urząd pracy uczynił, a w konsekwencji tego ogłoszenia do powoda zgłaszały się osoby bezrobotne, to można przyjąć, że osoby te zostały, przynajmniej pośrednio, skierowane do powoda przez urząd pracy – a więc zgodnie z art. 13 § 1 umowy. Cel umowy i zastosowanej w niej klauzuli społecznej został osiągnięty. Gdyby § 13 ust. 1 umowy interpretować ściśle, powód zobowiązany byłby do rozwiązania umowy o pracę z osobą bezrobotną, którą zatrudnił, a więc ponownie stałaby się ona bezrobotna, i oczekiwać na pisemne skierowanie tej samej lub innej osoby przez urząd pracy. Przed kontrolą Najwyższej Izby Kontroli powód przysyłał pozwanemu regularnie raporty, zawierające również informacje o zatrudnieniu, a pozwany raportów tych nie kwestionował.

W konsekwencji Sąd pierwszej instancji uznał, że powód był zobowiązany do zatrudnienia osób bezrobotnych od 2 stycznia 2015 r. (z 20 dniowym marginesem) i z tego obowiązku się wywiązał, zatrudniając najpierw A. S., potem E. B., a następnie E. S. i J. S. (2). Pozwany dokonał zbyt literalnej wykładni zawartej umowy, pomijając cel, dla którego w umowie zawarto klauzulę społeczną, oraz ustne uzgodnienia stron. Zatem niezasadne było składanie oświadczeń o potrąceniu.

Powód wykazał, że należało mu się wynagrodzenie w kwotach: 38 681,63 zł wraz z odsetkami od 19 października 2016 r.; 23 318,37 zł z odsetkami od 15 listopada 2015 r.; 8 000 zł z odsetkami od 14 stycznia 2017 r. oraz od kwoty 3 804,80 zł z odsetkami od 15 lutego 2017 r. – każdorazowo do dnia zapłaty, na co przedstawił stosowne faktury. Sąd Okręgowy zasądził zatem od pozwanego na rzecz powoda kwotę 73 804,80 zł wraz odsetkami zgodnie z żądaniem pozwu. Natomiast w odniesieniu do pozostałej części żądania, to jest kwot 3 340,80 zł, 1 705,20 zł, 1 438,40 zł oraz 1 392 zł wraz ze stosownymi odsetkami, powództwo podlegało oddaleniu. Powód nie przedstawił ani faktur, ani not obciążeniowych na te kwoty. W aktach sprawy nie znajdowały się żadne dokumenty, które wykazywałyby powyższe okoliczności. Załączone do pozwu zestawienie (k. 59) nie może być uznane za udowadniające jakiegokolwiek fakty – szczególnie wobec stanowiska pozwanego, który nie tylko powyższych okoliczności nie potwierdził, ale wręcz wprost im zaprzeczył.

O kosztach Sąd pierwszej instancji orzekł na podstawie art. 100 k.p.c., przyjmując, że powód wygrał sprawę w 90%. Powód poniósł koszty w wysokości 4 085 zł (opłata od pozwu) oraz 5 417 zł (koszty zastępstwa procesowego z opłatą skarbową), łącznie 9 502 zł. Pozwany poniósł koszty w wysokości 5 400 zł. W konsekwencji Sąd Okręgowy zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 8 011,80 zł.

Apelację od ww. wyroku wniósł pozwany, zaskarżając go w pkt 1 i 3, przy czym w pkt 1. w części, w której zasądzono kwotę 44.000 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwoty 38.681,63 zł od 19 października 2016 r. do dnia zapłaty i od kwoty 5.318,37 zł od 15 listopada 2016 r. do dnia zapłaty. Pozwany zarzucił:

I. naruszenie art. 65 § 2 k.c. przez błędną wykładnię § 13 ust. 1 umowy z 29.07.2014 r. polegającą na przyjęciu, że obowiązek zatrudnienia minimum 2 osób bezrobotnych został w umowie tak określony, iż skierowanie przez urząd pracy nie miało mieć charakteru formalnego dokumentu, lecz mogło przyjąć formę dorozumianą,

II. naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. przez wyprowadzenie z naruszeniem zasad logiki z ustalonego stanu faktycznego sprawy błędnego, nie korespondującego z ustalonymi okolicznościami faktycznymi wniosku, że zatrudnienie przez powoda drugiej osoby bezrobotnej A. S. nastąpiło w wyniku dorozumianego, pośredniego skierowania tej osoby do pracy u powoda przez urząd pracy,

III. naruszenie art. 100 k.p.c. i art. 32 ust. 1 i 3 ustawy z 15 grudnia 2016 r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. 2016 poz. 2261).

Skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w zakresie pkt 1. poprzez oddalenie powództwa w dalszej części co do kwoty 44.000 zł oraz w zakresie pkt 3. przez zasądzenie od powoda na rzecz Skarbu Państwa-Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej na zasadzie art. 98 k.p.c., art. 99 k.p.c., art. 100 k.p.c. i art. 32 ust. 3 ustawy z dnia

15 grudnia 2016 r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwoty 3.429 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego pozwanego oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 3.468,23 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Ewentualnie skarżący wystąpił o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości oraz przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania. W każdym zaś przypadku skarżący wniósł o zasądzenie od powoda na rzecz Skarbu Państwa-Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej zwrotu kosztów zastępstwa procesowego pozwanego za II instancję.

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania w instancji odwoławczej.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie podlegała uwzględnieniu.

Podniesione przez skarżącego zarzuty okazały się chybione, a na prawidłowość orzeczenia sądu pierwszej instancji nie miało wpływu ponowne złożenie w imieniu (...) oświadczenia o potrąceniu wierzytelności z tytułu wynagrodzenia i z tytułu kary umownej. Skarżący słusznie stoi na stanowisku, że zarzut potrącenia, dokonany po dniu ogłoszenia wyroku sądu pierwszej instancji (tu – oświadczeniami z 16 stycznia 2019 r. podpisanymi przez Prezesa (...)), co do zasady może być zgłoszony i popierany w postępowaniu apelacyjnym. Jednakże, aktualna pozostaje ocena Sądu Okręgowego, iż zamawiającemu w istocie nie przysługiwało prawo do naliczenia kar umownych, a w konsekwencji – nie mogło dojść do skutecznego potrącenia wierzytelności z tego tytułu.

Stan faktyczny został przez Sąd I instancji ustalony prawidłowo i Sąd odwoławczy ustalenia te przyjmuje za własne. Zarzut uchybienia normie z art. 233 § 1 k.p.c. jest niezasadny, zwrócić należy bowiem uwagę, iż przepis ten reguluje jedynie kwestię oceny wiarygodności i mocy (wartości) dowodowej przeprowadzonych w sprawie dowodów, a nie poczynionych ustaleń faktycznych, czy wyprowadzonych z materiału dowodowego wniosków. Same fakty dotyczące trybu rekrutacji pracowników przez powoda nie budzą przy tym wątpliwości i skarżący nie zgłaszał zarzutów pod adresem wiarygodności dokumentacji lub zeznań świadków na temat rozpoczęcia pracy u powoda przez A. S. i E. B.. Wniosek w przedmiocie tego czy sposób zatrudnienia pracowników na potrzeby wykonania umowy z (...) był zgodny z postanowieniami tej umowy, czy też prowadził do naruszenia postanowień klauzuli społecznej, należy już do sfery rozważań prawnych i norma z art. 233 § 1 k.p.c. nie ma do tego zastosowania.

Sąd odwoławczy uznał zarzut oparty o art. 65 § 2 k.c. za nieuzasadniony. Pozwany podjął w apelacji próbę rozszerzenia sensu i funkcji klauzuli społecznej dotyczącej zatrudnienia osób bezrobotnych, usiłując wykazać, że podejście formalistyczne było w tym przypadku niezbędne, z uwagi na kontrolę sposobu postępowania także samych bezrobotnych, a nie tylko wykonawcy zamówienia publicznego. W ocenie Sądu II instancji te wywody apelacji nie zasługują natomiast na uwzględnienie, rozmiijając się z rzeczywistym zakresem umowy i przedmiotem sporu. W świetle ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy sytuacja prawna osoby bezrobotnej, którą objęto pisemnym, indywidualnym skierowaniem do określonego pracodawcy jest w istocie odmienna od sytuacji osoby, która hipotetycznie może zgłosić się do tego samego pracodawcy na podstawie otwartego ogłoszenia. Dotyczy to jednak sfery praw i obowiązków osoby bezrobotnej w stosunkach z urzędem pracy, jak choćby w zakresie pozbawienia statusu bezrobotnego. Z punktu widzenia powoda jako wykonawcy i z punktu widzenia (...) jako odbiorcy usług, dalsze relacje bezrobotnego z urzędem pracy były irrelewantne. Gdyby nawet doszło do odrzucenia oferty zatrudnienia przez bezrobotnego, ani powód ani (...) w żaden sposób nie mogliby wpływać na dalszą sytuację odrzucającego.

Podkreślić jednak należy, że odpowiedzialność finansową ponosił powód w sytuacji braku zatrudnienia osób bezrobotnych przy wykonywaniu tej umowy (przede wszystkim jeśli wynikało to z jego winy). Z zapisów tejże umowy, jak i pozostałych uzgodnień między stronami, w żaden sposób nie wynika, aby zamawiający miał wolę lub interes w weryfikowaniu czy osoba zgłaszająca się do powoda ma faktyczną chęć podjęcia pracy. Oczywiście zaś jest, że osoby bezrobotne zatrudnione przez powoda do realizacji umowy z (...), bez względu na źródło z którego kandydatki powzięły informację o ofercie pracy, faktycznie żywiły chęć podjęcia pracy, skoro zawarły umowę z powodem i nieprzerwanie

kontynuowały zatrudnienie przy wykonywaniu zamówienia publicznego (A. S. do czasu rozwiązania z nią umowy z powodu zastrzeżeń (...)).

Sąd Apelacyjny nie doszukał się żadnych racjonalnych powodów, dla których przez pryzmat przedmiotowej klauzuli społecznej jakiegokolwiek znaczenie dla zamawiającego miały mieć sposób nawiązania współpracy między powodem a bezrobotnym, który zgłosił się do powoda i został zatrudniony w celu wykonywania usługi w obiekcie (...), tj. czy jest to osoba indywidualnie skierowana do powoda czy taka, która sama wykazała zainteresowanie ofertą. Istotne jest, aby była to osoba bezrobotna w rozumieniu ustawy. Skarżący położył nacisk na użycie w klauzuli słowa „dokument”, zauważyć jednak trzeba, iż w tym miejscu przedmiotowa klauzula odnosi się do dwóch osobnych przypadków. Pierwszy dotyczy osób skierowanych z urzędu pracy, zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (ale bez sprecyzowania konkretnie na mocy którego przepisu czy rozdziału tej ustawy), zaś drugi osób skierowanych na podstawie dokumentu wystawionego przez odpowiednik naszego urzędu pracy w krajach członkowskich UE lub (...). Wyraźne wskazanie, że kandydat ma legitymować się dokumentem kierującym go do pracodawcy zostało zastrzeżone tylko dla tego drugiego przypadku. Porównanie tych fragmentów klauzuli – wbrew stanowisku skarżącego – prowadzi właśnie do wniosku, że w pierwszym przypadku za akceptowalny należy uznać każdy sposób nawiązania współpracy między pracodawcą a bezrobotnym zgodny z ustawą o promocji zatrudnienia, a zatem i samodzielne zgłoszenie się bezrobotnego do powoda.

Na uwagę zasługuje brzmienie § 13 ust. 3 umowy, w którym zamawiającemu przyznano prawo do kontroli wymagań dotyczących zatrudnienia osób bezrobotnych, bowiem postanowienie to przewiduje, iż w tym celu zamawiający żądać mógł przedłożenia dokumentów poświadczających status osób zatrudnionych i ich zatrudnienie, natomiast nie wymienia w tym miejscu dokumentu stwierdzającego pisemne skierowanie bezrobotnego. Dokumenty wystawione przez urząd pracy bezsprzecznie potwierdzały zaś status bezrobotnego tak u E. B., jak i A. S., która w dacie zatrudnienia przez powoda była zarejestrowana w urzędzie pracy już ponad rok.

Zwrócić też należy uwagę na fakt, że choć obecne zastrzeżenia pozwanego są związane ze sposobem zatrudnienia bezrobotnych i brakiem indywidualnego, pisemnego skierowania ich do pracy u powoda, to pierwszy raz (...) zakomunikował swoje zarzuty powodowi dopiero w lipcu 2016 r. Skoro zdaniem zamawiającego wady tkwiły w samym procesie zatrudnienia bezrobotnych przez powoda, to powinien był zwrócić na to uwagę wykonawcy krótko po rozpoczęciu pracy przez te osoby, tym samym umożliwiając wykonawcy wyjaśnienie lub korektę sytuacji. Tymczasem przez ponad rok pozwany zachowywał bierność, co pozwalało wykonawcy sądzić, że sposób realizacji klauzuli społecznej jest przez zamawiającego akceptowany. Kara umowna została naliczona wstecznie za niemal dwa lata. Z powyższego wynika, że choć zamawiający zastrzegł sobie w umowie prawo do kontroli jej realizacji w zakresie klauzuli społecznej, to tego mechanizmu należycie nie wykorzystywał z przyczyn leżących wyłącznie po własnej stronie.

Na zakończenie Sąd Apelacyjny uznał za słuszne wskazać, że nawet gdyby hipotetycznie przyjąć sposób wykładni prezentowany przez pozwanego, to uwzględnieniu zarzutu potrącenia z jego strony sprzeciwiałyby się względy z art. 5 k.c. Naliczenie tak ukształtowanej kary umownej i jej potrącenie z wynagrodzeniem należnym powodowi jawiłoby się jako nadużycie prawa podmiotowego, w sytuacji gdy umowa została wykonana, przy jej wykonywaniu zapewniono faktycznie zatrudnienie zarejestrowanej osobie bezrobotnej (i to bezrobotnej długotrwale, ponadto niepełnosprawnej), a jedyny błąd powoda tkwiłby w braku indywidualnego pisemnego skierowania tej osoby do pracy.

W przedmiocie kosztów procesu za pierwszą instancję, Sąd odwoławczy nie znalazł podstaw do zmiany sposobu rozliczenia tych kosztów. Oddalenie apelacji co do istoty sprawy powoduje przy tym, że stosunek w jakim strony wygrały proces pozostaje bez zmian. Jakkolwiek skarżący nie bez racji zauważa, iż w praktyce orzeczniczej funkcjonuje rozwiązanie, w którym (...), działająca w imieniu statio fisci, zostaje wskazana bezpośrednio w sentencji orzeczenia końcowego, jeżeli Skarb Państwa jest beneficjentem rozstrzygnięcia o kosztach procesu, to jednak nie ma to zastosowania w niniejszym przypadku. Art. 32 ust. 3 ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jedn. Dz.U. 2020, poz. 762) literalnie przewiduje, że (...) ma prawo wyegzekwować na swoją rzecz koszty zastępstwa procesowego w zakresie, w jakim sąd zasądził je na rzecz Skarbu Państwa. Jest to przepis uzupełniający względem podstawowych zasad rozliczenia kosztów procesu, w tym art. 100 k.p.c. Skoro po wzajemnym

skompensowaniu między stronami kosztów procesu, wyłącznie powód uprawniony jest do uzyskania częściowego ich zwrotu, to nie zaktualizowała się sytuacja, o której mowa w art. 32 ust. 3 ustawy z 15 grudnia 2016 r.

Z uwagi na powyższe apelacja została oddalona na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd odwoławczy orzekł w oparciu o art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz § 2 pkt 5 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Małgorzata Sławińska Dorota Markiewicz Joanna Wiśniewska - Sadowska